

KHATIA & GVANTSA BUNIATISHVILI

és a Concerto Budapest

2022. FEBRUÁR 6. 11.00 és 19.30

Zeneakadémia

Nagyterem

Concerto
BUDAPEST

FRANCK

f-moll zongoraötös

1. *Molto moderato quasi lento - Allegro*
2. *Lento con molto sentimento*
3. *Allegro non troppo ma con fuoco*

-szünet-

J. S. BACH

c-moll kettősverseny, BWV 1062

1. *[nincs tempójelzés]*
2. *Andante e piano*
3. *Allegro assai*

MOZART

Esz-dúr kettősverseny, K. 365

1. *Allegro*
2. *Andante*
3. *Rondeau. Allegro*

Közreműködik:

Khatia Buniatishvili, Gvantsa Buniatishvili zongora
Keller Quartet: Keller András, Környei Zsófia hegedű,
Homoky Gábor brácsa, **Fenyő László** cselló

Vezényel: **Keller András**

A **Concerto Budapest**, valamint a **Keller Quartet** 2022-es első zeneakadémiai koncertjén a grúz zongorista testvérpárt, **Khatia és Gvantsa Buniatishvilit** látja vendégül, akik közül az előbbit nagyon nem kell bemutatnunk hangversenyeink lelkes közönségének, azért röviden összefoglaljuk, hogy az 1987-ben Batumiban született zongoraművésznő 2003-ban Kijevben elnyerte a Horowitz Zongoraverseny különdíját, és a Jelizaveta Leonszkaja Ősztündíj első helyezetteje lett. Felsőfokú tanulmányait a Bécsi Zeneakadémián végezte. A 12. Arthur Rubinstein Versenyen 2008-ban harmadik helyezést ért el, és elnyerte a Chopin-mű legjobb előadójának járó díjat, valamint a közönségdíjat. Nem sokkal később, 2010 decemberében debütált a Concerto Budapest szólistájaként, azóta visszajáró vendége a zenekarnak, de gyakran visszatér a neves Verbier Fesztiválra, valamint a világ más vezető zenekaraihoz is. 2010 óta a Sony Classical exkluzív művésze, első albuma pedig Liszt születésének kétszázadik évfordulóján, 2011-ben jelent meg, rajta a magyar zeneszerző zongoraműveivel. A pianista a 2011/12-es szezonban részt vett az Európai Hangversenytermek Szervezete Rising Stars programjában, sikereinek sora azóta is töretlen. Nővére, Gvantsa Buniatishvili Khatiahoz hasonlóan édesanyjával kezdett el zongorázni tanulni, hűgával pedig emberileg és zeneileg is jól megértik egymást, így gyakran lehet hallani őket négykezes és kétzongorás produkciókban együtt muzsikálni. Így lesz ez most is, bár a hangverseny egy szólózongorát és vonósnégyest foglalkoztató kompozícióval, a belga **César Franck** (1822–1890) egyik jelentős művével – az egyik leggyakrabban játszott romantikus zongorás kvintettel – kezdődik.

Az 1879-ben keletkezett *f-moll zongoraötös* népszerűsége az *A-dúr szonátához* vagy a *d-moll szimfóniához* mérhető, a háromtétéles művet pedig Édouard Lalo zeneszerző „robbanásként” jellemezte. A lelkes kritika nem volt számottevő, akadt olyan, aki „zord érzelmi erőként” hivatkozott a kvintett világára, a fiatal Debussynek állítólag kifejezetten tetszett a kompozíció, a 2020-ban elhunyt angol esztéta, filozófus, Roger Scruton azonban a darab „tiszttalan nárcizmusát” emlegette. Franck a zongoraötöst „jó barátjának”, Camille Saint-Saënsnak dedikálta, ő mutatta be a kvintettet a Marsick Vonósnégyessel. Ha hihetünk az anekdotának, Saint-Saëns a bemutatón a játék után otthagya a mű kottáját kinyitva a zongorán, mely gesztust akkoriban a darab iránt érzett ellenszenv, megvetés jeleként értelmezték, de talán csak véletlenül felejtette ott a partitúrát. A mű ciklikus formában íródott, vagyis az első tételben tizennyolcszor (!) elhangzó mottótéma a lassú tételben és a fináléban is visszatér a fontosabb pontokon.

Bár **Johann Sebastian Bach** (1685–1750) elsősorban a kötheni évek alatt komponált versenyműveket és egyéb zenekari kompozíciókat, világi zenéket, Lipcsében sem kizárólag kantátákat, passiókat és más egyházi műveket kellett alkotnia, hiszen a Collegium Musicum vezetőjeként is működött, akikkel gyakran adtak elő számukra írt új darabokat, néha Bach saját otthonában, a Tamás-iskolában, de leggyakrabban Zimmermann kávéházában – úgy tűnik, a tulajdonosnak nemcsak a kávék terén volt kiváló az ízlése, de zenében is. Bach 1730 körül komponálta talán leghíresebbé vált versenyművét d-mollban, két hegedűre és zenekarra, és mivel Bachra rengeteg feladat hárult, gyakran előfordult, hogy egy-egy új zenemű esetében felhasznált (újrahasznosított) korábban komponált anyagokat, néha csak tételeket, néha többet – mondhatni, környezettudatos zeneszerző volt. Így lett a BWV 1043-as *d-moll két-hegedűs versenyműből c-moll kétcsembalós* (mai koncertünkön kétzongorás) *versenymű*, melyet később Wolfgang Schmieder 1062-es számmal jegyzett be katalógusába. Nagy a valószínűsége annak, hogy ezt a billentyűs változatot Bach alapvetően egy házikoncertjükre szánta, a szólisták pedig fiai – Carl Philipp Emanuel és Wilhelm Friedemann – lehettek. Bár a concerto-stílust, és vele együtt a versenyművekben használt, visszatérő szakaszairól elnevezett ritornello-formát Vivalditól örökölte, Bach nem hazudtolja meg önmagát, hiszen különösen a több szólóhangszert foglalkoztató versenyműveiben igen fontos a fúgaszerű vagy kánonszerű imitációs szerkesztésmód, melynek a most felhangzó háromtétéles concerto ragyogó példája.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) zenéje a bizonyíték arra, hogy egy művész aktuális élethelyzete, életszakasza nem feltétlenül nyomja rá a bélyegét az alkotásaira, vagyis egy zenemű nem biztos, hogy tükrözi a komponista lelkiállapotát. A kétzongorás *Esz-dúr versenymű* (K. 365) ugyanis annak ellenére szípkázik, hogy 1779-ben nem sok jó dolog történt Mozarttal: hazatért európai körútjáról, melytől azt remélte, hogy valamilyen jó állást talál magának, a turné utolsó állomásán, Münchenben kikosarazta őt Aloysia Weber (akinek hűgát vette végül feleségül), a Weber-lányok miatt apja is érezte Mozarttal rosszállását, amikor Salzburgba hazatért, és mindennek a tetejébe a vele kifejezetten ellenszenves Colloredo érsek szolgálatában kellett folytatnia mindennapjait. Azért tegyük hozzá, az 1779-es dátumban nem teljesen biztosak a Mozart-kutatók, mivel az első és harmadik tétel cadenzáit olyan kottapapírra jegyezte le a zeneszerző, amelyet 1775 augusztusa és 1777

januárja között használt. Míg a háromzongorás versenymű amatőr hölgyek (egy grófnő és két leánygyermek) számára készült, addig a kétzongorás kompozíció jóval komolyabb kihívások elé állítják az előadót, nagy a valószínűsége, hogy Mozart saját maga és nővére, Nannerl számára komponálta a concertót, bár az első előadásra csak évekkel később került sor egy magánkoncerten, melyen a komponista jeles tanítványával, Josepha Barbara Auernhammerrel játszotta a szólót. Ebben a műben a zenekar inkább háttérbe szorul, és jelentősebb párbeszéd főleg a két szólóhangszer között alakul ki. Mindkét koncertáló szólam egyformán virtuóz, kidolgozott, és ez már az élénk, de igen lírai első tételben megmutatkozik. Ünnepeyes lassú tételének zenekari bevezetőjét az oboa hosszan tartott hangjai teszik emlékezetessé, na meg az egymással dialógust folytató kifinomult zongoraszólamok. A záró rondó igen gazdag és virtuóz hangzású, bombasztikus tétel, melynek főtémáját Mozart egy augsburgi gyűjteményből ismert régi német népdalból kölcsönözte – ezt a témát Mozart már a K. 252-es divertimentójának fináléjában is felhasználta, de Haydn és Beethoven is előszeretettel emelte be egy-egy művébe.

Szöveg: Tóth Endre

6 FEBRUARY 2022. 11.00 & 19.30 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL
KHATIA & GVANTSA BUNIATISHVILI
and the Concerto Budapest

FRANCK Piano Quintet in F minor

-intermission-

J. S. BACH Double Concerto in C minor, BWV 1062

MOZART Piano Concerto No.10 in E-flat major, K.365/316a

Khatia Buniatishvili, Gvantsa Buniatishvili piano

Keller Quartet: András Keller, Zsófia Környei violin,

Gábor Homoky viola, **László Fenyő** cello

Conductor **András Keller**

Khatia Buniatishvili has for some time been a regularly returning and most celebrated guest artist at Concerto Budapest concerts, although this time we have the chance to meet not only her but her equally gifted sister Gvantsa Buniatishvili as well. "One year separates us. We were like twins: there was always harmony between us," Khatia has said in an interview, and in this concert the Georgian pianist siblings prove the existence of this remarkable harmony in two 18th century concertos, not to mention between the artist pair and the orchestra conducted by András Keller. Prior to the two-piano compositions by Bach and Mozart, one of the stars performs in chamber configuration with Keller Quartet, what's more, playing one of the most sublime of Romantic piano quintets. César Franck's *Quintet in F minor* was written in 1879 and dedicated to his colleague, and at the same time pianist at the world premiere, Camille Saint-Saëns. If we can believe the widely-shared anecdote, at the end of the concert Saint-Saëns walked off the stage without taking the sheet music with him. If this was really meant to be a mark of disdain, then the pianist's caustic verdict has long been refuted by the unbroken popularity of the work ever since.

A portrait of Wolfgang Amadeus Mozart, showing his face from the nose up, with his eyes looking slightly to the right. The portrait is overlaid with a grid of horizontal lines in various colors (red, blue, green, yellow) that create a digital glitch or scanline effect across the entire image.

Mozart nap

2022. április 3.
Zeneakadémia

Mozart zenéje halhatatlan, megunhatatlan, egyszerre fenséges és játékos, drámai és kiegyensúlyozott, s képes minden korosztályt megszólítani. Tudja ezt Keller András is, aki immár ötödik éve rendezi meg a Concerto Budapesttel a Zeneakadémián a *Mozart-napot*. „A Mozart-nap célja »csak« az, hogy boldogok legyünk ettől a csodálatos, kimeríthetetlen zenei forrástól.” – mondta Keller András egy nemrég készült interjúbán, s valóban, nem is kell ennél jobban felkészülni erre a tavaszi vasárnapra, amelyen bőven válogathatunk majd a különböző Mozart-művek közül. Elhangzik majd többek között a „Nagy” *c-moll mise*, amit a mai napig nem tudni, miért nem fejezett be Mozart, a zeneszerző egyik leghíresebb szimfóniája, versenyművek, kamaraművek, s természetesen idén sem marad el a Simon Izabella vezette gyerekprogram. A zenekar tagjaihoz olyan kiváló művészek csatlakoznak majd többek között, mint Rost Andrea, Jevgenyij Koroljov, Ljupka Hadzigeorgieva, Szűcs Máté, Takács-Nagy Gábor, Vashegyi György.

Concerto BUDAPEST

concertobudapest.hu

ZENEAKADÉMIA
ALÁBÍTVA 1875

